

POSTANOWIENIE

Dnia 12 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jolanta Frańczak

w sprawie z powództwa P.P.

przeciwko W.K.

o zadośćuczynienie i ustalenie,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 12 grudnia 2018 r.,

skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 12 kwietnia 2017 r., sygn. akt III APa [...]/15,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. oddala wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w [...] wyrokiem z dnia 12 kwietnia 2017 r. oddalił apelację powoda P.P. oraz pozwanego W.K. od wyroku Sądu Okręgowego w [...] z dnia 8 lipca 2015 r., którym zasądzono od pozwanego na rzecz powoda kwotę 107.700 zł tytułem zadośćuczynienia z ustawowymi odsetkami od dnia 26 lutego 2010 r., ustalono odpowiedzialność pozwanego za skutki wypadku przy pracy powoda w dniu 29 listopada 2006 r. na przyszłość, oddalono powództwo w pozostałej części oraz orzeczono o kosztach procesu.

Sąd Apelacyjny w motywach orzeczenia podniósł, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo ustalił stopień przyczynienia się powoda do wypadku przy pracy na

poziomie 15%. Oceny stopnia tego przyczynienia się nie zmienia wyeliminowanie spośród omówionych przez powoda naruszeń zasad bhp nieposiadanie przez niego na głowie w chwili wypadku kasku ochronnego. Według Sądu Apelacyjnego, na taką ocenę wpływa zachowanie powoda polegające na nieupewnieniu się co do możliwości podjęcia bezpiecznego manewru ciągnięcia liny obciążonej papą. Jest to przejaw ewidentnego braku zachowania należytej staranności, wymaganej od dorosłego, wykwalifikowanego pracownika z kilkuletnim doświadczeniem. Nie budzi wątpliwości, że gdy powód zachował podstawowe środki ostrożności, mógłby on uniknąć wypadku.

Powód zaskarżył wyrok Sądu Apelacyjnego skargą kasacyjną w części oddającej apelację odnośnie do kwoty 11.250 zł, domagając się uchylenia wyroku w zaskarżonej części i przekazania sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Apelacyjnemu w [...].

W skardze kasacyjnej zarzucono naruszenie: 1) art. 233 § 1 k.p.c. i art. 382 k.p.c., przez brak wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału, w szczególności znaczenia dla ustalenia wysokości przyczynienia się powoda do powstania szkody wyeliminowania przez Sąd Apelacyjny nieposiadania przez niego kasku ochronnego na głowie w chwili wypadku oraz faktyczne oparcie rozstrzygnięcia wyłącznie na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji, bez uwzględnienia materiału zebranego w postępowaniu apelacyjnym; 2) art. 328 § 2 k.p.c., przez niepodanie w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku z jakich przyczyn przyjęto, że powód przyczynił się do powstania szkody w wysokości 15%, mimo że jedna z dwóch przyjętych przez Sąd pierwszej instancji przesłanek tego przyczynienia się została przez Sąd Apelacyjny wyeliminowana, w związku z czym pozostała tylko jedna z przesłanek przyczynienia; 3) art. 362 k.c. w związku z art. 300 k.p., przez jego niewłaściwe zastosowanie polegające na przyjęciu, że zmniejszenie należnego zadośćuczynienia o 15% jest odpowiednie w rozumieniu tego przepisu, mimo wyeliminowania jako przesłanki przyczynienia się powoda do powstania szkody nieposiadania przez niego na głowie kasku ochronnego w chwili wypadku.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powód powołała się na występowanie istotnego zagadnienia prawnego polegającego na tym czy

„sąd odwoławczy może nie zmniejszyć wysokości przyczynienia się poszkodowanego do powstania szkody, o czym mowa w art. 362 k.c., przyjętego przez sąd pierwszej instancji w sytuacji, gdy któraś z istotnych przesłanek tego przyczynienia została przez sąd odwoławczy wyeliminowana i tym samym sąd odwoławczy może nie zwiększyć zasądanego przez sąd pierwszej instancji na rzecz poszkodowanego odszkodowania (zadośćuczynienia).”

W odpowiedzi na skargę kasacyjną, złożoną po terminie, pozwany wniósł o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi do rozpoznania oraz zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania kasacyjnego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Stosownie do art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne (pkt 1), istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (pkt 2), zachodzi nieważność postępowania (pkt 3) lub skarga jest oczywiście uzasadniona (pkt 4). Ponadto zgodnie z art. 398⁴ § 2 k.p.c., określającym wymogi formalne skargi kasacyjnej, skarga kasacyjna powinna zawierać wniosek o przyjęcie do rozpoznania i jego uzasadnienie. Wobec tego wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym powyżej art. 398⁹ § 1 k.p.c., a jego uzasadnienie winno zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy. Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Nie w każdej zatem sprawie, nawet w takiej, w której rozstrzygnięcie oparte jest na błędnej subsumpcji czy wadliwej wykładni prawa, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Podkreślenia wymaga, że Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie jest jego rolą korygowanie ewentualnych błędów w zakresie stosowania czy wykładni prawa w każdej indywidualnej sprawie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 września

2016 r., V CSK 143/16, LEX nr 2135552; z dnia 21 czerwca 2016 r., V CSK 21/16, LEX nr 2069457; z dnia 1 grudnia 2015 r., I PK 71/15, LEX nr 2021944).

Wniosek o przyjęcie do rozpoznania skargi kasacyjnej został oparty na przesłance występowania w sprawie istotnego zagadnienie prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.).

Dla przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania w związku z występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego konieczne jest przedstawienie problemu o charakterze abstrakcyjnym, nierozstrzygniętego w dotychczasowym orzecznictwie i wymagającego pogłębionej wykładni. Wskazanie na zagadnienie prawne uzasadniające wniosek o rozpoznanie skargi kasacyjnej powinno nastąpić przez jego sformułowanie jako problemu prawnego wymagającego rozstrzygnięcia, określenie przepisów prawa, w związku z którymi powstało i wskazanie argumentów, które prowadzą do rozbieżnych ocen. Dopiero wówczas Sąd Najwyższy ma podstawę do rozważenia, czy przedstawione zagadnienie jest rzeczywiście zagadnieniem „prawnym” oraz czy jest to zagadnienie „istotne” (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002 nr 1, poz. 11; z dnia 13 sierpnia 2002 r., I PKN 649/01, OSNP 2004 nr 9, poz. 158; z dnia 14 lutego 2003 r., I PK 306/02, Wokanda 2004 nr 7-8, poz. 51; z dnia 10 stycznia 2012 r., I UK 305/11, LEX nr 1215784; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 10 września 2014 r., I CSK 729/13, LEX nr 1532950, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14, LEX nr 1622307; z dnia 14 kwietnia 2015 r., II PK 217/14, LEX nr 678073; z dnia 28 października 2015 r., I PK 17/15, LEX nr 2021940; z dnia 14 stycznia 2016 r., II CSK 382/15, LEX nr 2090999). Jednocześnie zagadnienie prawne powinno być sformułowane w oparciu o okoliczności mieszczące się w stanie faktycznym sprawy wynikającym z dokonanych przez sąd ustaleń (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 7 czerwca 2001 r., III CZP 33/01, LEX nr 52571). Chodzi więc o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku. Musi więc ono pozostawać w związku ze sprawą (zob. postanowienia Sądu

Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003). Ponadto twierdzenie o występowaniu istotnego zagadnienia prawnego jest uzasadnione tylko wtedy, kiedy przedstawiony problem prawny nie został jeszcze rozstrzygnięty przez Sąd Najwyższy lub kiedy istnieją rozbieżne poglądy w tym zakresie, wynikające z odmiennej wykładni przepisów konstruujących to zagadnienie (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467 czy z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468). Wskazać również trzeba, że istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. W konsekwencji nie można uznać, że w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, jeśli Sąd Najwyższy zajął już stanowisko w kwestii przedstawianej w skardze i wyraził swój pogląd we wcześniejszych orzeczeniach, a nie zachodzą żadne okoliczności uzasadniające zmianę tego poglądu (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP - wkładka z 2003 nr 13, poz. 5; z dnia 10 marca 2010 r., II UK 363/09, LEX nr 577467; z dnia 12 marca 2010 r., II UK 400/09, LEX nr 577468; z dnia 19 stycznia 2012 r., I UK 328/11, LEX nr 1215423; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 294/11, LEX nr 1214578; z dnia 18 lutego 2015 r., II CSK 428/14, LEX nr 1652383; z dnia 17 marca 2015 r., I PK 4/15, LEX nr 1661934).

Mając powyższe na uwadze należy stwierdzić, że przedstawione przez skarżącego kwestie nie spełniają wskazanych wyżej kryteriów istotnego zagadnienia prawnego w rozumieniu art. 398⁹ § 1 k.p.c. Zagadnienie prawne nie może mieć bowiem charakteru kazuistycznego i służyć uzyskaniu przez skarżącego odpowiedzi odnośnie do kwalifikacji prawnej pewnych szczegółowych elementów podstawy faktycznej zaskarżonego rozstrzygnięcia. W celu spełnienia przesłanki przewidzianej w art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. nie wystarczy samo sformułowanie pytania do Sądu Najwyższego. Istotnego zagadnienia prawnego nie stanowi kwestia o charakterze faktycznym lub wynikająca jedynie ze wskazywanych przez skarżącego uchybień. Istotne zagadnienie prawne stanowi problem powstały na tle

konkretnego przepisu prawa (materialnego, procesowego), mający charakter nowy i rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozstrzygnięcie stwarza realne i poważne trudności, których wyjaśnienie ma wpływ nie tylko na rozstrzygnięcie przedmiotowej sprawy, ale także na rozstrzygnięcia innych podobnych spraw (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2018 r., II CSK 12/18, LEX nr 2499783).

Skarżący wiąże zagadnienie prawne z art. 362 k.c., zgodnie z którym, jeżeli poszkodowany przyczynił się do powstania lub zwiększenia szkody, obowiązek jej naprawienia ulega odpowiedniemu zmniejszeniu stosownie do okoliczności, a zwłaszcza do stopnia winy obu stron. Sąd Najwyższy wielokrotnie wskazywał, że przepis ten zawiera normę adresowaną do sądu, nakazującą zmniejszenie odszkodowania ustalonego zgodnie z art. 361 k.c., gdy poszkodowany przyczynił się do powstania (lub zwiększenia) szkody. Decyzja o obniżeniu odszkodowania jest uprawnieniem sądu, który powinien rozważyć wszystkie okoliczności *in casu*, w wyniku oceny konkretnej i zindywidualizowanej (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2014 r., III CSK 248/13, LEX nr 1541200; z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 239/13, LEX nr 1539466 i powołane tam orzeczenia; z dnia 19 marca 2014 r., I CSK 295/13, OSNC 2015 nr 3, poz. 34; z dnia 19 listopada 2009 r., IV CSK 241/09, LEX nr 677896). Innymi słowy, o stopniu przyczynienia się poszkodowanego decydują każdorazowo „wszystkie okoliczności konkretnej sprawy”, do których odniósł się Sąd orzekający. Ponadto sformułowane przez skarżącego zagadnienie prawne oderwane jest od ustaleń stanu faktycznego, bowiem Sądy obu instancji, określając stopień jego przyczynienia się do wypadku przy pracy na 15%, nie stwierdziły, że na taką ocenę wpływa suma składowych zachowań się skarżącego w relacji do każdego zawinienia, a zatem po wyeliminowaniu jednej z przesłanek, którą uwzględnił Sąd pierwszej instancji (brak stosowania kasku w chwili wypadku), ustalony stopień przyczynienia powinien zostać zmniejszony o połowę. Sąd Apelacyjny w tej kwestii prawidłowo odniósł się do oceny całokształtu okoliczności rozpoznawanej sprawy, co zaznaczył w pisemnych motywach wyroku.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania oraz oddalił wniosek pozwanego o zasądzenie kosztów postępowania kasacyjnego. Nie stanowi odpowiedzi na skargę

tak nazwane pismo procesowe, wniesione po upływie ustawowego terminu (art. 398⁷ § 1 zdanie pierwsze k.p.c.) do dokonania tej czynności (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2002 r., IV CKN 1071/00, OSNC 2003 nr 9, poz. 120; z dnia 14 marca 2003 r., V CKN 1733/00, LEX nr 80249 czy z dnia 7 maja 2003 r., IV CKN 113/01, LEX nr 141392). W konsekwencji nie wywołuje ono skutków w zakresie zawartego w nim wniosku o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym, obejmujących sporządzenie i wniesienie odpowiedzi na skargę kasacyjną (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 lutego 2012 r., II PK 139/11, LEX nr 1167468).